Eduskunnan lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

Viite: Eduskunnan lakivaliokunnan sähköpostiviesti 8.11.2016/asiantuntijapyyntö

OIKEUSREKISTERIKESKUKSEN LAUSUNTO LAKIVALIOKUNNALLE HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ 228/2016 (Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä, laiksi rahanpesun selvittelykeskuksesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi).

Oikeusrekisterikeskus toimii rikos- ja sakkorekisterin rekisterinpitäjänä sekä huolehtii sakkoihin, menettämisseuraamuksiin, maksuihin ja saataviin liittyvistä täytäntöönpanotehtävistä. Oikeusrekisterikeskus kiinnittää lausunnossaan huomiota seuraaviin seikkoihin, jotka koskevat rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettua lakiehdotusta.

1. Rahanpesun valvontarekisteri ja rekisteröitävien luotettavuuden arviointi

Lakiehdotuksessa esitetään perustettavaksi aluehallintovirastoon rahanpesun valvontarekisteri. Rekisteristä säädettäisiin lain 5 luvussa. Rekisteröinnin edellytyksenä olisi 5 luvun 3 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan luotettavuus. Luotettavuuden edellytyksistä ja luotettavuusarvioinnin ulottuvuudesta säädettäisiin saman luvun 5 §:ssä. Luotettavuuden selvittämiseksi aluehallintovirastolle säädettäisiin 5 §:n 4 momentissa tiedonsaantioikeus Oikeusrekisterikeskuksen sakkorekisterin tietoihin. Rikosrekisteriä koskevasta tiedonsaantioikeudesta säädetään rikosrekisterilaissa.

Tällä hetkellä aluehallintoviraston lähettämät vastuuhenkilöiden luotettavuuden arviointia koskevat tietopyynnöt vastaanotetaan Oikeusrekisterikeskuksessa joko sähköpostitse tai faxilla. Pyynnöt käsitellään manuaalisesti ja kyselyt syötetään järjestelmiin manuaalisesti. Tulos palautetaan useimmiten sähköpostitse. Hallituksen esitystekstin mukaan aluehallintoviraston rekistereissä jo olevien yritysten henkilöpiirin luotettavuuden tarkastaminen aiheuttaa rikos- ja sakkorekisterikyselyiden kasvun 3000-5000 yksittäiseen kyselyyn vuodessa muutaman vuoden ajan.

Uudella rikosrekisterijärjestelmällä ns. listakyselymuodossa yksi työntekijä Oikeusrekisterikeskuksessa käsittelee keskimäärin n. 300 - 400 kyselyä päivässä. Sakkorekisteriotteen tuottaminen vaatii enemmän manuaalityötä järjes-

telmästä johtuen ja yksi käsittelijä tuottaa noin 250 – 350 otetta päivässä. Henkilötyömäärän lisäys tulisi olemaan valvontarekisterin perustamisvaiheessa noin 0,5 htv. Mikäli aluehallintovirasto ottaa käyttöön valtion yhteistä integraatiopalvelua (VIA) käyttävän kyselyrajapinnan, niin henkilötyötä säästyy sekä aluehallintovirastossa että Oikeusrekisterikeskuksessa ja tietojen luovutukseen käytetty käsittelyaika lyhenee. Rajapinnan kautta rikos- ja sakkorekisterijärjestelmän tiedot palautetaan automaattisesti suoraan kysyvään tietojärjestelmään. Kuten hallituksen esityksessä on todettu, niin Oikeusrekisterikeskuksessa uuden viranomaisen liittyminen kyselyrajapintaan aiheuttaa vähäisen määrän järjestelmämuutoksia sekä tietoliikenneavauksista johtuvaa testausta ja -kustannuksia. Oikeusrekisterikeskukselle aiheutuvien kustannusten arvioidaan olevan noin 10 000 €, mikäli rajapinta rakennetaan yhteen aluehallintoviraston tietojärjestelmään.

2. Seuraamus- ja rikemaksujen täytäntöönpano

Hallinnollisista seuraamuksista esitetään säädettäväksi lakiehdotuksen 8 luvussa. Oikeusrekisterikeskukselle esitetään uutta täytäntöönpanotehtävää. Oikeusrekisterikeskuksella on jo vastaavia tehtäviä sakon täytäntöönpanosta annetun lain ja 13 erityislain nojalla. Tällä hetkellä seuraamusmaksujen perintä, ylikuormamaksuja lukuun ottamatta, hoidetaan manuaalisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että maksukehotukset ja ulosottohakemukset lähetetään kirjepostina sekä maksuvelvollisten ja ulosoton tilitykset vastaanotetaan, kirjataan ja tarkistetaan manuaalisesti.

Lakiehdotuksen 8 luvun 9 §:n 1 momentin mukaan rikemaksun ja seuraamusmaksun täytäntöönpanosta huolehtisi Oikeusrekisterikeskus. Täytäntöönpanosta säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Saman säännöksen 2 momentin mukaan Oikeusrekisterikeskuksen olisi palautettava hakemuksesta jo maksettu rikemaksu ja seuraamusmaksu, jos samasta teosta, jonka perusteella rikemaksu tai seuraamusmaksu on määrätty, tuomitaan rangaistus rikoslain 32 luvun 6–10 §:n perusteella.

Lakiehdotuksen 9 luvun 5 §:n mukaan uhkasakko, rikemaksu ja seuraamusmaksu saataisiin panna täytäntöön vain lainvoimaisen päätöksen perusteella.

Täytäntöönpanoa koskeva laki

Lakiehdotuksessa ei ole otettu kantaa siihen, minkä lain mukaan hallinnolliset seuraamusmaksut täytäntöönpantaisiin, vaan täytäntöönpanosta säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Täytäntöönpanoon sovellettavasta laista tulisi säätää lain tasolla. Oikeusrekisterikeskus esittää, että hallinnolliset

seuraamukset täytäntöönpantaisiin sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) mukaisesti, koska tässä laissa on riittävät menettelysäännökset rahamääräisten seuraamusten täytäntöönpanosta. Tämän vuoksi lakiin olisi lisättävä esimerkiksi 8 luvun 9 §:n yhteyteen kokonaan uusi momentti, jossa todettaisiin, että tämän lain nojalla maksettaviksi määrätyt rikemaksu ja seuraamusmaksu peritään siinä järjestyksessä kuin sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002) säädetään. Vastaavasti sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n soveltamisalaa koskevaan luetteloon olisi sisällytettävä lakiesitystä vastaavat seuraamukset.

Hallinnollisten seuraamusmaksujen vanhentuminen

Hallinnollisten seuraamusmaksujen täytäntöönpanon kannalta olisi tärkeä säätää myös seuraamusten vanhentumisesta. Edellä mainitusta syystä rikemaksun ja seuraamusmaksun täytäntöönpano olisi sidottava määräaikaan. Seuraamusten täytäntöönpanon määräaika voitaisiin laskea esimerkiksi lainvoiman saaneesta päätöksestä eli lainvoimaiseksi tulleen päätöksen antamispäivästä lukien. Tämä määräajan laskutapa olisi selkeä ja se on käytössä monessa muussa Oikeusrekisterikeskuksella täytäntöönpantavana olevassa seuraamusmaksussa. Laissa voitaisiin säätää, että rikemaksua ja seuraamusmaksua koskeva päätös olisi pantava täytäntöön viiden vuoden kuluessa lainvoiman saaneesta maksua koskevasta päätöksestä. Lakiteknisesti edellä mainittu seuraamusmaksun vanhentumisaika sopisi omaksi momentikseen esimerkiksi 9 luvun 5 §:n yhteyteen.

Viivästyskorko

Lakiehdotuksessa ja hallituksen esitystekstissä ei ole otettu kantaa siihen, peritäänkö erääntyneelle rikemaksulle ja seuraamusmaksulle viivästyskorkoa. Mikäli edellä mainituista maksuista on tarkoitus periä viivästyskorkoa, olisi lakiin lisättävä säännös siitä, että maksettavaksi erääntyneelle rike- ja seuraamusmaksulle, jota ei ole suoritettu viimeistään eräpäivänä, peritään viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentin mukaan.

Perintälakimies Sakari Haataja

Postiosoite	**Käyntiosoite**	**Puhelin**	**Sähköpostiosoite ja kotisivu**
PL 157 13101 Hämeenlinna	Vanajantie 10 B 13110 Hämeenlinna	029 5665 631	oikeusrekisterikeskus@om.fi www.oikeus.fi/oikeusrekisterikeskus